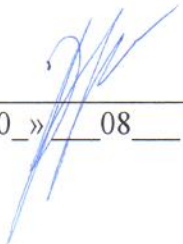

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

_____ Рац А. Й.
«_30_» _____ 08 _____ 2019 р. _____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»

(назва навчальної дисципліни)

Освітній рівень: **магістр**
Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**
Спеціальність: **013 Початкова освіта**

Розробники програми: Орбан-Лембрик Л.Є. доктор псих. наук, професор кафедри педагогіки та психології; Гаврилюк І.Ю., ст.викладач кафедри педагогіки та психології

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології ЗУІ ім. Ф. Ракоці ІІ
Протокол №_1_ від „_28_” _____ 08 _____ 2019_року

Завідувач кафедри _____ Біда О. А. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми _____ Кучай Т. П. _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, рівень освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u>	<u>Обов'язкова</u>	
Модулів Змістових модулів -	Напрямок підготовки /спеціальність/ <u>013 Початкова освіта</u>	Курс:	
Загальна кількість годин – 120		I	
		Семестр	
	1		
		Лекції	
		20 год.	_8_ год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	_ _ год.
		Лабораторні	
		_ _ год.	_ _ год.
		Самостійна робота	
		90 год.	_112_ год.
		Вид контролю: <u>Залік</u>	
Тижневих годин для денної форми навчання: 8 аудиторних – 2 самостійної роботи - 6	Рівень освіти <u>Магістр</u>		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: «Основи психологічного консультування» полягає у створенні умов для засвоєння студентами цілісної системи знань на основі наукового підходу до практики психологічного консультування; в ознайомленні з основними параметрами процесу консультування: умовами, структурою, динамікою, чинниками, що впливають на характер протікання консультативного процесу, ефектами і результатами; у придбання базових умінь і навичок, необхідних консультантові в практичній діяльності; у формуванні та розвитку професійно та особистісно важливих якостей майбутніх фахівців.

Завдання курсу «Основи психологічного консультування»:

1. Знайомство з основними теоретичними уявленнями про психологічне консультування і оволодіння понятійним і термінологічним апаратом дисципліни;
2. Формування уявлень про клієнта консультації, адекватних науковим психологічним знанням;
3. Знайомство з професійними вимогами, що висуваються консультанту;
4. Вивчення основних методів, прийомів і технік психологічного консультування;
5. Вивчення форм і видів цілеспрямованого психологічного впливу в психологічному консультуванні;
6. Ознайомлення з методом і навичками ведення консультативної бесіди;
7. Розвиток і поглиблення навичок рефлексивного аналізу (в т.ч. консультативної бесіди).

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- Методологічні і теоретичні засади психологічної практики.
- Основні принципи консультування.
- Перспективні цілі і завдання консультування.
- Динаміку і структуру консультативного процесу: етапи і стадії.
- Основні ефекти і феномени консультування.
- Типові помилки консультанта.
- Особливості консультування: дітей і підлітків.
- Особливості консультування: групового і сімейного.
- Основні ідеї, поняття і методи, застосовані в психоаналітичному, поведінковому і гуманістичному консультуванні.

- Основи професійної етики.

вміти:

- Проводити і аналізувати консультативну бесіду.
- Володіти навичками (вербальними і невербальними) підтримки контакту.

Використовувати в бесіді базові навички - активного слухання.

- Володіти технікою отримання і аналізу інформації в консультуванні.
- Висувати гіпотези про характер проблем клієнта.
- Аналізувати приклади прояву терапевтичних ефектів в консультуванні.
- Аналізувати тексти із списку літератури.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною та практичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця в галузі практичної психології.

Загальні компетентності 1, 2, 3, 5

Здатність працювати з різними джерелами інформації, аналізувати та синтезувати її, виявляти не вирішені раніше задачі (проблеми) або їх частини, формулювати наукові гіпотези.

Здатність критично сприймати й аналізувати чужі думки й ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, здійснювати критичний аналіз власних матеріалів.

Здатність вибудовувати соціальну взаємодію за принципами толерантності, безоціночності іншої особистості; вирішувати конфліктні ситуації і надавати підтримку в нових, проблемних і кризових ситуаціях.

Здатність проявляти ініціативу і приймати доцільні й відповідальні рішення в проблемних ситуаціях; діяти в нестандартних ситуаціях і нести соціальну й етичну відповідальність за прийняті рішення; будувати свою діяльність відповідно до моральних, духовних, етичних і правових норм, працюючи в команді.

Фахові компетентності 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11

Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням науково верифікованих методів та технік; здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність.

Розвинути вміння організовувати та надавати психологічну допомогу особистості, що перебуває в екстремальних умовах.

Розвинути початковий досвід та професійну позицію щодо своєї практичної діяльності;

Мати цілісне уявлення про сфери застосування психологічного консультування; розуміння походження психологічних проблем; діагностика та оцінка розладів психічного здоров'я та психологічних проблем; розробка стратегії вирішення проблеми клієнта;

Здатність на безпосередню консультативну роботу з поширеними проблемами; на моніторинг та оцінка ефективності консультативної допомоги; на розробку й апробацію окремих аспектів психотехнологій у сфері психічного здоров'я;

Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

Мовно-комунікативні компетентності

- володіння системними знаннями про норми і типи фахового спілкування в процесі організації колективної та індивідуальної діяльності;
- вміння вислуховувати, обстоювати власну позицію, використовуючи різні прийоми розміркувань та аргументації;
- розвиненість культури професійного спілкування;
- здатність досягати психологічних та педагогічних результатів засобами продуктивної комунікативної взаємодії (відповідних знань, вербальних і невербальних умінь і навичок залежно від комунікативно-діяльнісних ситуацій).

Програмні результати навчання:

ПРН 4, ПРН 6, ПРН 7, ПРН 8, ПРН 9, ПРН 10, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 16, ПРН 18

Дотримуватись основ сучасних психолого-педагогічних концепцій, теоретико-методологічних основ організації наукової діяльності, вміти використовуючи психолого-педагогічну, літературу, передовий педагогічний досвід, створювати навчальні психолого-педагогічні ситуації.

Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість; створювати ефективні програми попередження відхилень соціально-професійного розвитку особистості, а також професійних ризиків у різних видах діяльності фахівця.

Здатність надавати особистий приклад із дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя. Вибирати правильне прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усьог о	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ										
Тема 1. Методолого-теоретичні аспекти предмету.	16	4	2		10	21	1			20
Тема 2. Психологічне консультування в культурному контексті психологічної допомоги.	36	4	2		30	31	1			30
Разом за змістовим модулем 1	52	8	4		40	52	2			50
Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ КОНСУЛЬТУВАННЯ										
Тема 3. Консультативний процес.	26	4	2		20	22	2			20

Тема 4. Консультант – особистість і професіонал.	16	4	2		10	14			14
Тема 5. Спеціальні області в практиці консультування.	26	4	2		20	32	4		28
Разом за змістовим модулем 2	68	12	6		50	68	6		62
Усього годин:	120	20	10		90	120	8		112

4. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Методолого-теоретичні аспекти предмету.	2
2.	Психологічне консультування в культурному контексті психологічної допомоги.	2
3.	Консультативний процес.	2
4.	Консультант – особистість і професіонал.	2
5.	Спеціальні області в практиці консультування.	2
	Разом:	10

5. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Скласти словник термінів психологічного консультування.	4
2	Зробити анотації 2 статей за вибраною темою. Журнал «Практична психологія та соціальна робота» 2010–2013 рр.	4
3	Скласти список вимог щодо особистості консультанта та його професійних якостей.	4
4	Розробити схему проведення першого консультативного інтерв'ю.	4
5	Розробити анкету, за допомогою якої можна визначити професійну спрямованість клієнта. Журнал «Менеджер по персоналу» 2010–2013 рр.	4
6	Визначити і провести зрівняльний аналіз стилів психологічного консультування різних психологічних шкіл з відповідними характеристиками.	6
7	З'ясуйте особливості сімейного консультування.	6
8	З'ясуйте особливості консультування: дітей і підлітків	6
9	З'ясуйте особливості консультування учасників освітнього процесу.	6
10	Визначте етапи профорієнтаційного консультування та охарактеризуйте значення кожного етапу.	4
11	Підготуйте техніки індивідуального консультування та продемонструйте їх на практичному занятті.	6
12	Законспекуйте організаційно-психологічні вимоги до проведення консультування.	6
13	Застосуйте будь-яку техніку консультування самостійно, опрацюовуючи власну психологічну проблему.	6
14	Опишіть і проаналізуйте кілька скарг, визначаючи локус скарги, проблему «клієнта», психологічний запит. Проаналізуйте явні та приховані фрагменти скарги.	6
15	Професійна етика	4

16	Проведення напівстандартизованої бесіди і звіт за результатами проведення бесіди	6
17	Дослідження прийомів, що використовує психолог у консультуванні на прикладі описаних процедур консультування у відомих психологів-практиків	8
	Разом:	90

Скласти словник термінів психологічного консультування: агресія, активне слухання акцентуація, аналіз, арт-терапія, бар'єри спілкування, біхевіоральний підхід у консультуванні, безоцінна установка, віково-педагогічне консультування, гуманістичний напрям консультування, групова консультування, динаміка консультативного процесу, клієнто-орієнтовний підхід консультування, запит, захисні реакції, ідентифікація, інтерпретація висловлювань або поведінки клієнта, клієнт, консультант, консультативна психологія, консультація, консультативна сесія, короткострокове консультування, особистісний сенс, особистість, методи корекції, підсвідомість, прикордонні ситуації, проблема, профорієнтаційне консультування, психологічний вплив, психоаналітичний підхід у консультуванні, психологічний захист, психологічна допомога, психотерапія, психокорекція, рефлексія, сімейне консультування, синдром емоційного вигорання, свідомість, скарга, стрес, Т-група, задоволеність життям, управлінське консультування, емпатія, професійна етика психолога.

6. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція, семінар, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота магістрів: з друкованими та електронними інформаційними носіями; виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни.

(Проблемні лекції, практичні-дискусії, розв'язування задач на основі психоконсультативних випадків, презентації, робота у міні-групах, кейс-стаді, домашні завдання, які полягають у вивченні теоретичних уявлень і окремих підходів до процесу консультування (в т.ч. в рамках різних психологічних шкіл і напрямів), і в опрацюванні прийомів і навичок консультування при проведенні напівструктурованої бесіди.)

7. Контрольні питання для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Модульний контроль.

Питання для самоконтролю студентів та підготовки до модульного контролю:

1. Чому психологічне консультування можна назвати плюралістичною наукою і практикою?
2. Коли виник термін "психологічне консультування"?
3. Як співвідноситься психологічне консультування і сфера практики консультування в цілому?
4. Як і коли виникає психологічне консультування?
5. Як можна визначити психологічне консультування?

6. Які основні фактори розвитку області психологічного консультування?
7. Яке співвідношення між психотерапією і психологічним консультуванням?
8. Які передумови психологічного консультування в психоаналізі?
9. Які передумови психологічного консультування в аналітичній психології?
10. Які передумови психологічного консультування в індивідуальній психології?
11. Які передумови психологічного консультування в екзистенціальній психології?
12. Які вихідні принципи і правила психологічного консультування?
13. Яке співвідношення психологічного консультування і психотерапії по Роджерсу?
14. Які існуючі моделі практики психологічного консультування?
15. Які основні тенденції в розвитку практики психологічного консультування?
16. Які основні стадії процесу психологічного консультування?
17. Які основні етапи первинного прийому в практиці психологічного консультування?
18. Як можна охарактеризувати запит, проблему, експозицію і фокусування в практиці психологічного консультування?
19. Які основні варіанти розвитку практики психологічного консультування?
20. Які стратегії психологічного консультування ви знаєте?
21. Що являє собою тактика психологічного консультування?
22. Які рівні психологічного контакту ви знаєте?
23. Що являє собою активне слухання?
24. Що являє собою техніка психологічного консультування?
25. Які види психологічного консультування ви знаєте?
26. Які основні зони роботи психолога-консультанта?
27. Які основні типи підготовки консультанта?
28. Які основні принципи етики консультанта?
29. Як можна охарактеризувати пораду і рекомендацію в психологічному консультуванні?
30. У чому полягає специфіка телефонного консультування?
31. У чому полягає специфіка Інтернет-консультування?
32. У якому з напрямків психологічного консультування ви хотіли б спеціалізуватися і чому?
33. Що було головним у вашому досвіді клієнтування?
34. Що було головним у вашому досвіді консультування?
35. Що було головним у вашому досвіді спостереження?

Матеріали для тестового контролю знань

Мета тестового контролю – перевірка знань студентів з теоретичних питань, а також вміння застосовувати набуті знання, вміння і навички на практиці.

1. Базовими положеннями психоаналітичної теорії не є:

- А. психічна енергія;
- Б. несвідоме і свідоме;
- В. релігійне підсвідоме;
- Г. принцип задоволення.

2. До основних постулатів гуманістичного напрямку не відноситься:

- А. вплив на поведінку клієнта та підвищення почуття власної гідності;
- Б. моделювання через участь;
- В. значення атмосфери консультування;
- Г. важливість Я-концепції.

3. Раціонально-емотивне консультування не передбачає:

- А. схильність людей як до актуалізації самих себе;
- Б. свобода від болю;
- В. змінити поведінку, управляючи обставинами підкріплення клієнта;
- Г. прагнення до свободи вибору.

4. Методами і процедурами поведінкового консультування не є:

- А. систематична десенсибілізація;
- Б. тренінг асертивності;
- В. поведінковий контракт;
- Г. парадоксальна інтенція.

5. Основними положеннями біхевіористичної теорії не є:

- А. пам'ять як збереження вербальних звичок;
- Б. детермінізм і формування навичок;
- В. навчіння через спостереження;
- Г. обумовлення емоцій.

6. До основних положень когнітивного консультування не відноситься:

- А. автоматичні думки;
- Б. моделювання через участь;
- В. емоційні схеми (генерування почуттів);
- Г. особистісні конструкти.

7. В транзактному аналізі використовуються підходи та методи, за винятком: А. аналіз

- сценарію як допомога у відмові від раніше прийнятих рішень;
- Б. використання методу драми;
- В. аналіз ігор;
- Г. структурний аналіз.

8. Нововведенням раціонально-емотивного консультування не є:

- А. систематична десенсибілізація;
- Б. соціальне навчіння і вибір;
- В. акцент на "жахливому" минулому;
- Г. підкріплюючі наслідки

9. Основними положеннями біхевіористичної теорії не є:

- А. пам'ять як збереження вербальних звичок;
- Б. детермінізм і формування навичок;
- В. навчіння через спостереження;
- Г. обумовлення емоцій.

10. До основних положень когнітивного консультування не відноситься:

- А. автоматичні думки;
- Б. моделювання через участь;
- В. емоційні схеми (генерування почуттів);
- Г. особистісні конструкти.

11. Основними положеннями біхевіористичної теорії не є:

- А. пам'ять як збереження вербальних звичок;
- Б. детермінізм і формування навичок;
- В. навчіння через спостереження;
- Г. обумовлення емоцій.

12. До основних положень когнітивного консультування не відноситься:

- А. автоматичні думки;
- Б. моделювання через участь;
- В. емоційні схеми (генерування почуттів);
- Г. особистісні конструкти.

13. В транзактному аналізі використовуються підходи та методи, за винятком:

- А. аналіз сценарію як допомога у відмові від раніше прийнятих рішень;
- Б. використання методу драми;

- В. аналіз ігор;
- Г. структурний аналіз.

14.Нововведенням раціонально-емотивного консультування не є:

- А. систематична десенсибілізація;
- Б. соціальне навчіння і вибір;
- В. акцент на "жахливому" минулому;
- Г. підкріплюючі наслідки.

15.На стадії планування:

- А. консультант прагне точно охарактеризувати проблеми клієнта, встановлюючи як емоційні, так і когнітивні їхні аспекти;
- Б. з'ясовуються й відкрито обговорюються можливі альтернативи рішення проблем;
- В. відбувається послідовна реалізація плану рішення проблем;
- Г. здійснюється критична оцінка обраних альтернатив рішення.

16.До найважливіших рольових функцій консультанта не відноситься:

- А. побудова відносин із клієнтом на взаємній довірі;
- Б. моделювання через участь;
- В. виявлення альтернатив саморозуміння й способів діяльності клієнтів;
- Г. безпосереднє "входження" у життєві обставини клієнтів і їхні відносини зі значимими для них людьми.

17.До ознак аутентичної особистості не відноситься:

- А. повне усвідомлення справжнього моменту;
- Б. свобода від болю;
- В. вибір способу життя в цей момент;
- Г. прийняття відповідальності за свій вибір.

18.Основне завдання консультанта полягає в тому, щоб:

- А. допомогти клієнтові у вирішенні особистих проблем;
- Б. клієнтові зрозуміти, ким він хоче стати;
- В. допомогти клієнтові у виявленні своїх внутрішніх резервів і в усуненні факторів, що заважають їхньому використанню;
- Г. допомогти клієнтові у оптимізації міжособистісних стосунків.

19.На стадії діяльності:

- А. клієнт разом з консультантом оцінює рівень досягнення мети (ступінь вирішення проблеми) і узагальнює досягнуті результати;
- Б. відбувається послідовна реалізація плану рішення проблем;
- В. з'ясовуються й відкрито обговорюються можливі альтернативи рішення проблем;
- Г. консультант встановлює контакт (raport) із клієнтом і досягає обопільної довіри.

20.До найважливіших рольових функцій консультанта не відноситься:

- А. генерування позитивних автоматичних думок клієнтів;
- Б. постійне вдосконалювання процесу консультування;
- В. створення навколо клієнтів здорового психологічного клімату;
- Г. виявлення альтернатив саморозуміння й способів діяльності клієнтів.

21.До ознак аутентичної особистості не відноситься:

- А. повне усвідомлення справжнього моменту;
- Б. вибір способу життя в цей момент;
- В. прийняття відповідальності за свій вибір
- Г. саморозуміння.

22.Еклектична загальна модель консультативного процесу складається з:

- А. шести стадій;
- Б. чотирьох стадій;
- В. восьми стадій;
- Г. п'яти стадій.

23.До основних параметрів консультативного контакту не відноситься:

- А. емоційність;
- Б. ефективність;
- В. інтенсивність;
- Г. сумлінність.

24. До обов'язкових умов, що сприяють позитивним змінам особистості не відносяться:

- А. консультант відчуває безумовну повагу до клієнта;
- Б. консультант переживає емпатію, прийнявши точку зору клієнта, і дає це йому зрозуміти;
- В. виявлення альтернатив саморозуміння й способів діяльності клієнтів;
- Г. емпатійне розуміння й безумовна повага консультанта передаються клієнтові навіть при мінімальній виразності

25. Унікальність природи консультативного контакту залежить від:

- А. повного усвідомлення справжнього моменту;
- Б. свободи від болю;
- В. здатності консультанта розрізняти інтимно-особистісні й інтимноконсультантські відносини;
- Г. прийняття відповідальності за свій вибір.

26. До фізичних компонентів терапевтичного клімату не відносяться:

- А. обстановка консультування;
- Б. щирість консультативного контакту
- В. структурування консультативного простору;
- Г. структурування часу консультування.

27. До основних параметрів консультативного контакту не відносяться:

- А. інтенсивність;
- Б. реалістичність;
- В. надання підтримки;
- Г. конфіденційність.

28. До обов'язкових умов, що сприяють позитивним змінам особистості не відносяться:

- А. виявлення альтернатив саморозуміння й способів діяльності клієнтів.
- Б. «клієнт», перебуває в стані психічного розладу, ранимих і тривожний;
- В. «консультант», бере активну участь у спілкуванні;
- Г. дві особи перебувають у психологічному контакті;

29. Консультативний контакт є асиметричним, тому що:

- А. тільки консультант повністю усвідомлює справжній момент;
- Б. тільки пацієнт обирає спосіб життя в цей момент;
- В. тільки пацієнт приймає відповідальності за свій вибір
- Г. тільки пацієнт розкриває інтимні подробиці свого життя.

30. До емоційних компонентів терапевтичного клімату не відносяться:

- А. конгруентність;
- Б. безумовна повага клієнта;
- В. структурування зустрічей;
- Г. емпатія.

31. Скарга - це:

- А. власне пояснення клієнтом природи тих чи інших психологічних труднощів, пов'язане з його уявленнями про самого себе, навколишній світ та людські стосунки;
- Б. адресоване та висловлене консультанту невдоволення людини з приводу певних психологічних труднощів, з якими вона самостійно не може справитися;
- В. сукупність психологічних труднощів клієнта, що переживаються як дискомфорт, дисгармонія, дезадаптація;
- Г. певним чином мотивоване звернення до психолога з проханням надати конкретну форму психологічної допомоги.

32. Матеріал, отриманий психологом в процесі роботи з клієнтом, не підлягає свідомому чи випадковому розголошенню і повинен бути представленим так, щоб він не міг скомпрометувати ні психолога, ні замовника. Це є:

- А. принцип компетентності.
- Б. принцип безсторонності психолога.
- В. принцип толерантності.
- Г. принцип конфіденційності.

33. Яке з висловлювань психолога (на першому етапі інтерв'ю) є некваліфікованим

- А. Ми разом з Вами спробуємо побачити цю ситуацію «іншими очима».
- Б. Думаю, що з цією задачею ефективно справиться мій колега.
- В. Я допоможу Вам вирішити Вашу проблему.
- Г. Я Вас слухаю.

34. Еклектичне консультування:

- А. є накопичення методів і методик, що довели свою практичну ефективність,
- Б. не є набір різних теоретичних принципів, переконань або накопичення методів і методик, що довели практичну ефективність незалежно від контексту можливого застосування.
- В. є набір різних теоретичних принципів, переконань або накопичення методів і методик, що довели практичну ефективність незалежно від контексту можливого застосування.
- Г. немає вірних варіантів.

35. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей молодшого шкільного віку не передбачає:

- А. врахування нормативних психічних новоутворень;
- Б. аналіз специфіки взаємин з однокласниками;
- В. аналіз включення дитини у процес учіння;
- Г. діагностування розумових здібностей школярів.

36. Причинами шкільної неуспішності і дезадаптації не є:

- А. тип нервової системи дитини;
- Б. недоліки у підготовці дитини до школи;
- В. відставання в інтелектуальному розвитку;
- Г. соматична ослабленість дитини.

37. Виділіть варіант, в якому клієнт не перекладає відповідальності за вирішення своєї ситуації на психолога.

- А. «Ви (психолог) -остання наша надія»
- Б. «Мені так багато гарного про Вас (психолога) розповідають, кажуть Ви всім можете допомогти»
- В. «Я буду платити скільки скажете –лише допоможіть!»
- Г. « Ми прийшли до Вас на консультацію з таких питань...»

38. Різниця між скаргою та психологічним запитом не визначається:

- А. рівнем усвідомлення існуючих проблем;
- Б. щирістю консультативного контакту;
- В. здатністю об'ємно бачити загальну картину ситуації;
- Г. мірою проникнення консультанта в психологію переживань клієнта.

39. Запит - це:

- А. власне пояснення клієнтом природи тих чи інших психологічних труднощів, пов'язане з його уявленнями про самого себе, навколишній світ та людські стосунки;
- Б. адресоване та висловлене консультанту невдоволення людини з приводу певних психологічних труднощів, з якими вона самостійно не може справитися;
- В. сукупність психологічних труднощів клієнта, що переживаються як дискомфорт, дисгармонія, дезадаптація;
- Г. певним чином мотивоване звернення до психолога з проханням надати конкретну форму психологічної допомоги.

40. До особливостей консультування щодо розвитку інтелектуальних здібностей школярів не відноситься:

- А. врахування особливостей розвитку всіх процесів мислення;
- Б. аналіз організації провідної діяльності певного вікового періоду;

В. врахування розвитку спостережливості;

Г. врахування загальних законів розвитку розумових здібностей;

41. Психолог каже клієнту: «Замініть «хотілося б» на « я хочу», а «неможна» на «бажано»

Це є вид директиви:

А. Фіксація.

Б. Переоцінка.

В. Вільні асоціації.

Г. Немає вірних варіантів.

42. Проблема - це:

А. власне пояснення клієнтом природи тих чи інших психологічних труднощів, пов'язане з його уявленнями про самого себе, навколишній світ та людські стосунки;

Б. адресоване та висловлене консультанту невдоволення людини з приводу певних психологічних труднощів, з якими вона самотійно не може справитися;

В. сукупність психологічних труднощів клієнта, що переживаються як дискомфорт, дисгармонія, дезадаптація;

Г. певним чином мотивоване звернення до психолога з проханням надати конкретну форму психологічної допомоги.

43. Профілактика алкоголізму та наркоманії не стосується:

А. організації дитячої діяльності;

Б. гуманізації батьківської та педагогічної взаємодії;

В. розвитку спеціальних здібностей школярів;

Г. підвищення відповідальності батьків за коректність власної поведінки.

44. Якщо при психологічному обстеженні дитини 86 86 виявляються порушення пам'яті, в першу чергу необхідно:

А. перевірити розвиток всіх пізнавальних процесів;

Б. перевірити ступінь збереження різних видів пам'яті;

В. дослідити інтелектуальний рівень;

Г. дослідити рівень розвитку уваги.

45. Основним напрямком рекомендацій при розладах уваги й порушеннях самоконтролю є:

А. застосування психокорекційних вправ для розвитку уваги;

Б. психодіагностичне обстеження рівня розвитку уваги;

В. перевірка рівня розвитку пізнавальних процесів;

Г. застосування технік формування операцій й оцінки своєї роботи.

46. Найважливіша реакція при підвищеному рівні тривожності:

А. використання техніки «талісману»;

Б. застосування гри з водою;

В. забезпечення дитині відчуття своєї успішності;

Г. чітке планування дня.

47. Методика «Знищення страху» малоефективна у випадку, якщо:

А. проводиться з дітьми старшого шкільного віку;

Б. страхи використовуються дитиною для залучення до себе уваги дорослих;

В. використовується батьками;

Г. використовується в присутності батьків.

48. При зниженому настрої дитини, субдепресії, в якості психокорекційних заходів рекомендують:

А. залучати дитину до різних домашніх справ;

Б. дотримуватись чіткого розпорядку дня;

В. застосовувати арт-терапевтичні техніки – «казкотерапія», «збагачення малюнка»;

Г. застосовувати арт-терапевтичну техніку «Знищення страху».

49. При астенії особливого значення потребує:

А. організація спільних занять дітей і дорослих

- Б. правильна організація режиму дня і тривалий сон;
- В. організація діяльності дітей у різних секціях, кружках;
- Г. актуалізація емоційних переживань дитини.

50. Техніка «гарних найменувань» застосовується на етапі:

- А. визначення основних ліній напруги в долі людини;
- Б. розгляду важкої ситуації як можливості набуття нового досвіду;
- В. допомоги людині прийти в стан готовності до змін;
- Г. можливості зміни важкої ситуації.

51. Перший етап роботи з депресією:

- А. допомога в оволодінні філософією прийняття замість філософії вимоги;
- Б. стійке й по можливості радісне прийняття існуючих важких обставин, які неможливо змінити, такими, які вони є;
- В. з'ясування змісту даних важких обставин;
- Г. надання людині можливості в безпечній ситуації пережити те почуття, від зустрічі з яким її захищає депресія.

52. Назвіть, який із типів розладу включає в себе одночасно фобію, розлад прийому їжі, obsесивно-компульсивний розлад та посттравматичний стресовий розлад:

- А. розлад прийому їжі;
- Б. фобії;
- В. obsесивно-компульсивний розлад;
- Г. посттравматичний стресовий розлад.

53. Вкажіть, що спільного між людьми, які страждають на анорексію та булімію:

- А. у тих і інших — obsесивно-компульсивний розлад;
- Б. у тих і інших — розлад прийому їжі;
- В. у тих і інших — посттравматичний стресовий розлад;
- Г. і ті і інші нічим не хворіють.

54. Назвіть, хто з перелічених осіб страждає на посттравматичний стресовий розлад:

- А. жертва насильства;
- Б. жінка, яка пережила землетрус;
- В. ветеран війни у В'єтнамі;
- Г. усі перелічені особи.

55. Фобія — це:

- А. страх, що має реальну причину;
- Б. страх чого-небудь;
- В. страх без причини;
- Г. харчовий розлад.

56. Зміст психологічної допомоги полягає:

- А. У забезпеченні емоційної, смислової та екзистенційної підтримки людини або суспільства в ситуаціях ускладнення, які виникають у ході їх особистісного та соціального буття.
- Б. Детального розмежування сфер діяльності психолога і психотерапевта.
- В. У забезпеченні глибокого вивчення основних проблем дезадаптації та істигнації людини в суспільстві.
- Г. Детального теоретичного та практичного аналізу та пропрацювання психологічних проблем особистості.

57. Назвіть, у яку пору року люди, які страждають на сезонні афективні розлади, найчастіше переживають стан депресії:

- А. зима;
- Б. весна;
- В. літо;
- Г. осінь.

58. Уявімо, що ви щойно похвалили светр, який зв'язала жінка, що перебуває у стані депресії. Визначте, як вона, швидше за все, відреагує:

- А. буде у захваті від вашого компліменту;
- Б. пояснить вам усі труднощі та тонкощі в'язки;
- В. скаже, що цей узор настільки є простим, що його зміг би виконати кожний бажаючий;
- Г. відчує вашу підтримку та розповідь про інші свої досягнення.

59.Визначте, у якому випадку варто сприймати серйозно загрозу здійснення самогубства:

- А. коли про це говорить людина похилого віку;
- Б. коли людині від 15 до 24 років;
- В. коли існує конкретний план самогубства;
- Г. завжди.

Питання до заліку

1. Предмет основи психологічного консультування, зв'язок з іншими науками.
2. Основні теоретичні концепції консультативної психології: глибинна психологія.
3. Біхевіоральний напрямок.
4. Гуманістичний напрямок.
5. Принцип причинності. Висновок консультативного альянсу.
6. Проблемна діагностика. Принцип безоцінного прийняття.
7. Принцип професіоналізму. Посередницька позиція психолога.
8. Умови ефективності психологічної допомоги.
9. Роль особистості консультанта. Типологія консультантів.
10. Вимоги до професійних якостей практика-консультанта.
11. Типологія клієнтів, що звертаються за допомогою.
12. Причини звертання клієнтів.
13. Підготовка консультації.
14. Установлення контакту.
15. Вербальні та невербальні засоби спілкування під час консультації.
16. Формування стратегії консультативної роботи з конкретним клієнтом.
17. Інтерпретація результатів роботи, повідомлення їх клієнту та обговорення.
18. Задачі індивідуального консультування.
19. Форми взаємодії психолога та клієнта під час індивідуальної консультації.
20. Специфіка групового консультування.
21. Проблеми і задачі консультування в дитячому віці.
22. Робота з батьками в процесі консультування.
23. Причини звернень до сімейного консультанта.
24. Основні етапи сімейної консультації.
25. Шляхи подолання сімейної кризи.
26. Профконсультування як напрямок профорієнтаційної діяльності.
27. Етапи профорієнтаційної консультації: первинна і поглиблена консультація.

7. Методи контролю

Поточний контроль якості знань студентів здійснюється в усній і письмовій формах: конспектування, добір дидактичних матеріалів, аналіз і реферування науково-методичної й навчальної літератури при виконанні системи самостійних робіт з лекційного курсу; збір матеріалів для виконання самостійної роботи, а також міні-опитування.

Модульний контроль – у вигляді письмових контрольних робіт як результат засвоєння основних тем і розділів у кожному модулі.

Підсумковий контроль – залік у 1-му семестрі.

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Основи психологічного консультування» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

До заліку допускаються студенти, які відвідували лекційні, семінарські та практичні заняття, опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу, виконали запропоновані реферативні роботи, і накопили 60 балів на протязі одного семестру.

Важливою передумовою допуску до заліку є відпрацювання пропущених лекційних занять. Контроль проводиться, як правило, шляхом письмового виконання індивідуальних завдань із подальшою перевіркою їх викладачем та оголошення оцінки.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне тестування та самостійна робота					Залік	Сума
Змістовий модуль №1		Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T4	T5	40	100
12	12	12	12	12		

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів

Загальні критерії оцінювання успішності магістрантів, які отримали за 4- бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у таблиці:

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв магістрантом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді магістранта наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але магістрант спроможний усунути їх із допомогою викладача
«незадовільно»	виставляється магістранту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться магістру, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення магістратури ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності

Усі види письмових робіт перевіряються на наявність плагіату і є такими, що виконані при наявності не менше 80% оригінальності авторського тексту. Списування під час виконання письмових контрольних видів робіт заборонено. Користуватися мобільними пристроями під час проведення різних видів контролю успішності, дозволяється лише з дозволу викладача.

[Положення про академічну доброчесність в ЗУІ](#)

[Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ЗУІ](#)

9. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни «Психологія вищої школи» відбувається на основі таких складових методичного забезпечення:

- друковані джерела, що відображають зміст науки (підручники, посібники, монографії, публікації у фахових виданнях);
- електронні джерела, що відображають зміст науки,
- контрольні тести та практичні завдання.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги до діяльності психолога-консультанта. За своїм професійним призначенням психолог-консультант зосереджує зусилля на консультативній допомозі в розв'язанні психологічних проблем клієнта з метою сприяння його особистісного росту, подолання психологічних дисгармоній, профілактики та запобігання деструктивним тенденціям (суїциди, наркоманія, алкоголізм тощо), підвищення особистісних ресурсів та адаптивних можливостей, розвитку спонтанності та автономності особистості.

Діагноз психологічний – висновок психолога (групи психологів) про індивідуально-психологічні особливості особистості як в нормі, так і при патології, виявленні в результаті її вивчення методами психодіагностики.

Емпатія – якість особистості, її здатність емоційно відкликатися на переживання, почуття і психічні стани інших людей. Е. передбачає суб'єктивне сприйняття іншої людини, уміння поставити себе на її місце, проникнення в її внутрішній світ, розуміння її переживань, думок, почуттів. Е. зближує людей в спілкуванні, доводить його до довірчого, інтимного рівня.

Запит клієнта - певним чином мотивоване звернення до психолога з проханням надати допомогу з певних психологічних проблем .

Консультація психологічна – одна з послуг психологічної служби, яка спрямована на надання її психологом-консультантом особам, що мають потребу в оптимізації своєї психологічної активності, в переборенні неприємних психічних станів, утруднень, почуттів безвихідності, в організації спрямування тощо.

Приєднання до клієнта – це встановлення і підтримання рапорту з клієнтом упродовж певного проміжку часу шляхом вживання в його реальність через його невербальні прояви,

емоції, думки тощо. Важливо «приєднатися» до клієнта за позою, жестами інтонацією голосу, темпом мовлення.

Профорієнтаційна консультація – цілеспрямований процес вивчення особистості з метою надання їй кваліфікованої допомоги у виборі чи зміні професії у відповідності з її інтересами, можливостями і потребами ринку праці в кадрах. На практиці, в залежності від конкретних умов, використовуються такі основні форми профконсультації: інформаційно-довідкова; первинна діагностична консультація; заключна діагностична консультація; корекційна консультація.

Психологічна діагностика – галузь досліджень, пов'язаних з кількісною оцінкою і точним якісним аналізом психологічних властивостей і станів людини за допомогою науково перевірених методів, що дають достовірну інформацію про них.

Психологічна допомога – вид допомоги, яку надає кваліфікований психолог-консультант особистості або групі, що опинилися в складній ситуації, пов'язаній з втратою або зміною місця роботи, професії.

Психологічний бар'єр — наслідок невідповідності зовнішніх впливів (подразників) внутрішньому “Я” (інтересам, потребам, спрямованості особистості тощо), через що формується негативне ставлення до “подразників”, прагнення захиститися від нього.

Психологічний контракт (лат. contractus — угода) — комплекс усвідомлених зобов'язань, які мають психолог та клієнт один перед одним та організацією.

Психолого-акмеологічне консультування — спеціально організований процес спілкування психолога-консультанта з ієрархічно пов'язаною групою службовців сфери управління, керівників організації, спрямований на генерацію, розгортання можливих і бажаних для організації в певний період змін.

Ресурс клієнта у вирішенні проблем. Ресурсом клієнта у вирішенні проблем можуть бути 1) життєвий досвід клієнта (особливо досвід у вирішенні інших або подібних проблем); 2) особистісні якості (наполегливість, терпіння, розважливості тощо) ; 3) оптимізм, віра; 4) допомога друзів, знайомих, родичів (а також їх досвід у вирішенні проблем) та ін.

Рефлексивне слухання – це вислуховування клієнта з регулярним використанням зворотного зв'язку, який дозволяє точніше зрозуміти суть проблеми співрозмовника.

Самоактуалізація клієнта – прагнення людини до найповнішого виявлення і розвитку особистісних можливостей.

Супервізія - це: коригуюча консультація досвідченим спеціалістом

Сімейне консультування. Сімейне консультування відноситься до консультування групи, об'єктом якого є сім'я, або сімейна система. Даний вид допомоги часто відносять до галузі системної сімейної психотерапії. Проте його функції значно ширші і не зводяться лише до психотерапевтичної. Багато задач такого виду соціально-психологічної допомоги виконують консультації при органах реєстрації шлюбів, що покликані допомогти молодому подружжю в питаннях адаптації до шлюбу, психологічної сумісності, а також консультації при соціальних службах, що займаються соціально-психологічною допомогою проблемним сім'ям.

Стратегія консультування – загальний, деталізований план консультування, який охоплює тривалий період та методи досягнення необхідної цілі. Стратегію можна розглядати як довгостроковий, послідовний, конструктивний, раціональний, підкріплений ідеологією, стійкий до невизначеності умов ситуації план, який супроводжується постійним аналізом та моніторингом в процесі реалізації та спрямований на досягнення успіху в кінцевому результаті.

Структурування консультації – означає організацію відносин консультанта з клієнтом, виділення окремих етапів консультування та оцінку їх результатів, а також надання клієнту інформації про процес консультування. Закінчивши один етап, консультант разом з клієнтом обговорюють результати, формують висновки.

Сумісність психологічна – ефекти взаємодії людей, що характеризується максимально можливою задоволеністю їх один одним. Особливість психологічної сумісності полягає в тому, що контакт між людьми опосередкований їх діями і вчинками, поглядами і оцінками.

Техніки психологічного консультування - спеціальні прийоми, які психолог-консультант використовує на кожному етапі консультативного процесу

Трансфер (перенос) – спонтанне перенесення особою на психолога (авторитет) її емоційного ставлення до значущих для неї людей (батьків).

10. Рекомендована література

Нормативно-правова база:

1. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), зі змінами 2019 р. Про вищу освіту <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про вищу освіту» Від 01.07.2014 року № 1556-VII // [Електронний ресурс] : [Режим доступу] – <http://vzn.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>.
3. Закон України «Про дошкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
4. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
5. Закон України «Про освіту» (2017 р.), зі змінами 2019 р. «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
6. Закон України «Про позашкільну освіту» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/education/average>.
7. Закон України «Про професійно-технічну освіту» // Освіта в Україні. Нормативна база (3-є вид., змін. та доп.) / Пашутинський Є.К. – К.: КНТ, 2007. – 520 с.
8. Концепція «Нова українська школа» (2016 р.) / Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. – 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.)
9. Концепція Нової української школи <https://www.kmu.gov.ua/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed>)
10. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.) / Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Основна література:

1. Булах І.С., Кузменко В.У., Помиткін Е.О., Консультативна психологія: підручник Вінніца, 2016, ТОВ «Нілан-ЛТД»
2. Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості: Навч. посібник для студ. ст. курсів психол. фак. та від-нь ун-тів. – Харків: Фоліо, 2006. – 234с.
3. Бурменская Г. и др. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков. М., 2002. – 194с.
4. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюджеталь. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
5. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: [навчальний посібник] / Світлана Васьківська. – К.: Четверта хвиля, 2004. – 256 с.
6. Васьковская С. В., Горностай П.П. Психологическое консультирование: Ситуационные задачи / С. В. Васьковская, П.П. Горностай. – К.: Вища школа, 1996. – 192 с.

7. Выготский Л.С. Исторический смысл психологического кризиса// *СС в 6-ти тт.* Т. 1. с.291–436.
8. Глэддинг С. Психологическое консультирование. М., 2002.– 321с.
9. Горностай П. П. Консультативный практикум / П. П. Горностай // *Практ. психологія та соц. робота.* – 2006. – № 7. – С. 10–20.
10. Горностай П. П. Консультативный практикум / П. П. Горностай // *Практ. психологія та соц. робота.* – 2006. – № 7. – С. 10–20.
11. Горностай П.П. Проблемний аналіз у консультиванні. *Практична психологія: теорія, методи, технології: Матеріали наук. семінару/ П.П. Горностай.* – К.: Ніка Центр, 1997– С. 72–78.
12. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный подход / С. В. Васьковская., П.П. Горностай. – К.: Наук. думка, 1995. – 128 с.
13. Грюнвальд Б., Макаби Г. Консультирование семьи. М. 2004. С. 346–378
14. Гусакова М.П. Психологического консультирования: теория и практика. Учебное пособие – М.: Эксмо, 2010.– 168с.
15. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ столітті) – К.: Райдуга, 1994. – с. 33–36.
16. Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) / Державний стандарт початкової освіти : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennyaderzhavnogo-standarturochatkovoyi-osviti>. та ін.
17. Державні стандарти професійної освіти: теорія і методика. / [С.У.Гончаренко, Н.Г.Ничкало, В.Л.Петренко та ін.]; За ред. Н.Г.Ничкало; АПН України. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Технол. ун-т Поділля. – Хмельницький, 2002. – 334 с.
18. Дяченко Н. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів / Н. Дяченко. – К.: Ліра-К, 2015. – 84 с.
19. Кордонский М.Б., Ланцберг М.И. ТЕХНОЛОГИЯ ГРУППЫ. Заметки из области социальной психологии неформальных групп - Одесса - Туапсе 1996.
20. Максименко С. Д. Общая психология / С. Д. Максименко К. : Ваклер, 2010. – 528 с.
21. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
22. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // *Психолог.* – 2003. – Груд. (№ 46). – С. 14–17.
23. Основы консультативной психологии : конспект лекций для студентов 3 курса фак. «Соц. менеджмент» / Нар. укр. акад., [каф. общей и прикладной психологии ; авт.-сост. И. В. Головнева]. – Харьков : Изд-во НУА, 2010. – 244 с.
24. Хомич Г.О. Основы психологического консультирования: [навч. посібник] / Г. О. Хомич, Р. М. Ткач - К.: МАУП, 2004. - 152 с.
25. Цимбалюк І.М. Психологічне консультивання та корекція: [навч. посібник] / Іван Миколайович Цимбалюк. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 656 с.
26. Якунин В.А. Социально-психологический статус и его прогнозирующее значение в учебной и профессиональной деятельности./ Педагогические аспекты социальной психологии. – Минск, 2008. – 174 с.
27. Kissné Viszket Mónika – Mogyorósy Zsuzsanna : A Pszichológiai Tanácsadás Szakmai Alapprotokollja, BP. 2019

28. ALKALMAZOTT PSZICHOLÓGIA. PSZICHOLÓGIAI TANÁCSADÁS (2017) Prof. Oláh Attila Főszerkesztő http://www.eltereader.hu/media/2017/12/APA_2017_4_READER.pdf
29. Pszichológiai irányzatok hatása a tanácsadási tevékenységre https://moodle.sapidoc.ms.sapientia.ro/pluginfile.php/4129/mod_resource/content/1/2014_02_pszicho-iranyzatok.pdf
30. SZEMÁN Dénes, KARNER Orsolya: Tanácsadási modellek a felsőoktatási tanácsadásban – a hatalkalmas modell tapasztalatai http://real.mtak.hu/71334/1/APA_2017_4_Szeman_Karner.pdf

Допоміжна література:

1. Ващенко І.В., Антонова О.Г. Конфлікт. Посттравматичний стрес: шляхи їх подолання. Навч. посіб. / І.В. Ващенко, О.Г. Антонова - К.: Знання, 1998. – 289 с.
2. Зайцева Т.В. Теория психологического тренинга. – СПб.: Речь, 2002., 256 с.
3. Игумнов, С. А. Психотерапия и психокоррекция детей и подростков/ С. А. Игумнов.– М.: Изд-во Ин-та психотерапии, 2000.– 112 с.: цв. ил.
4. Осипова А. А. Общая психокоррекция : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. А. Осипова. – М. : ТЦ «Сфера», 2005. – 512 с.
5. Пахальян В. Э. Групповой психологический тренинг. – СПб., 2006, 224 с.
6. Эксакусто Т.В. Практикум по групповой психокоррекции: тренинги, упражнения, ролевые игры. / Т.В.Эксакусто. – 3-е видання. –Ростов н/Д: Феникс, 2010. –339 с.

Інформаційний ресурс:

1. Немов Р.С. Психологічне консультування: підручник, 2015 Підручники для студентів онлайн (info {at} stud.com.ua) https://stud.com.ua/25482/psihologiya/psihologichne_konsultuvannya
2. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : guonkh.gov.ua/content/documents/16/1517/Attaches/4455.pdf.
3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
4. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

**Методичні вказівки до практичних (семінарських) робіт з дисципліни
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»**

Практичне заняття № 1

Тема: Методолого-теоретичні аспекти предмету.

План:

1. Проаналізувати основні засади психологічного консультування.
2. Окреслити моделі консультативної допомоги та професійні позиції консультанта.
3. Описати етичні аспекти консультативної взаємодії та принципи надання психологічної допомоги.
4. Охарактеризувати особистість консультанта як інструмент впливу на клієнта.

Практичні завдання:

1. Скласти таблицю «Загальна характеристика основних напрямків та теоретичних основ консультативної психології».
2. Розібратися щодо співвідношення наступних понять: «психологічне консультування», «психотерапія», «психокорекція».
3. Відповідальність клієнта.
4. Принципи роботи консультанта.

Література:

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженаль. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
2. Горностай П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностай // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
3. Горностай П. П. Консультативный практикум / П. П. Горностай // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
4. Горностай П.П. Проблемний аналіз у консультуванні. Практична психологія: теорія, методи, технології: Матеріали наук. семінару/ П.П. Горностай. – К.: Ніка Центр, 1997– С. 72–78.
5. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // Психолог. – 2003. – Груд. (№ 46).
6. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. – Навч. посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 544с.

Практичне заняття № 2

Тема: Психологічне консультування в культурному контексті психологічної допомоги.

План:

1. Поняття «консультативний альянс».
2. Відповідальність клієнта.
3. Принципи роботи консультанта.
4. Види спеціалістів, якість та тривалість їх підготовки.
5. Професійно необхідні якості особистості фахівця-консультанта.
6. «Техніка безпеки» праці консультанта

Питання до самоконтролю:

1. В чому полягає професійність консультанта?
2. Навіщо потрібне встановлення консультативного альянсу між консультантом та клієнтом?
3. Розкрийте значення «без оцінювальне прийняття» особистості клієнта з точки зору його впливу на ефективність консультативного процесу.
4. Порівняйте та проаналізуйте раціоналістичну та натуралістичну установки.
5. Дайте характеристику взаємодії з клієнтом консультанта-лідера.
6. Дайте характеристику взаємодії з клієнтом консультанта «ведомого типу».

Практичні завдання:

1. Дайте письмову характеристику: які організаційні вимоги до проведення консультації існують?
2. Дайте характеристику: як може подіяти невербаліка консультанта на клієнта?
3. Опишіть зміст п'яти основних стадій інтерв'ю.
4. Дайте характеристику: якими критеріями можна оцінити ефективність інтерв'ю?

Література:

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженталь. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
2. Горностай П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностай // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
3. Горностай П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностай // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
4. Горностай П.П. Проблемний аналіз у консультуванні. Практична психологія: теорія, методи, технології: Матеріали наук. семінару/ П.П. Горностай. – К.: Ніка Центр, 1997– С. 72–78.
5. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // Психолог. – 2003. – Груд. (№ 46).
6. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. – Навч. посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 544с.

Практичне заняття № 3

Тема: Консультативний процес.

План:

1. Розподіл часу зустрічі.
2. Організаційні та матеріальні питання консультативної роботи.
3. Дослідження і оцінка проблем клієнта.
4. Виявлення альтернатив рішення.
5. Планування, діяльність, зворотній зв'язок.

Питання до самоконтролю:

1. Які організаційні вимоги до проведення консультації існують?
2. Як може подіяти невербаліка консультанта на клієнта?
3. Опишіть зміст п'яти основних стадій інтерв'ю.
4. За якими критеріями можна оцінити ефективність інтерв'ю?

Практичні завдання:

1. Інсценування консультаційних сесій у рамках психоаналітичного, екзистенціального і гуманістичного напрямків.
2. Стенограми сесій М.Балинта, А.Лэнгле, К.Роджерса.
3. Обговорення роботи психологів-консультантів (психотерапевтів) з позицій клієнта, консультанта, спостерігача.

Література:

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженталь. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
2. Горностай П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностай // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
3. Горностай П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностай // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
4. Горностай П.П. Проблемний аналіз у консультуванні. Практична психологія: теорія, методи, технології: Матеріали наук. семінару/ П.П. Горностай. – К.: Ніка Центр, 1997– С. 72–78.
5. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // Психолог. – 2003. – Груд. (№ 46).

6. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. – Навч. посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 544с.

Практичне заняття № 4

Тема: Консультант – особистість і професіонал.

План:

1. Вимоги до особистості консультанта – модель ефективного консультанта.
2. Система цінностей консультанта.
3. Професійна етика.
4. Вплив професійної діяльності на особистість консультанта. Техніка «безпеки» праці консультанта.

Питання до самоконтролю:

1. Порівняйте та проаналізуйте раціоналістичну та натуралістичну установки.
2. Дайте характеристику взаємодії з клієнтом консультанта-лідера.
3. Дайте характеристику взаємодії з клієнтом консультанта «ведомого типу».

Практичні завдання:

1. Відпрацювання навичок розвитку емпатії.
2. Відпрацювання навиків отримання зворотного зв'язку.
3. Відпрацювання навиків невербальної діагностики.

Література:

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженталь. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
2. Горностаї П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностаї // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
3. Горностаї П. П. Консультативний практикум / П. П. Горностаї // Практ. психологія та соц. робота. – 2006. – № 7. – С. 10–20.
4. Горностаї П.П. Проблемний аналіз у консультуванні. Практична психологія: теорія, методи, технології: Матеріали наук. семінару/ П.П. Горностаї. – К.: Ніка Центр, 1997– С. 72–78.
5. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // Психолог. – 2003. – Груд. (№ 46).
6. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. – Навч. посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 544с.

Практичне заняття № 5

Тема: Спеціальні області в практиці консультування.

План:

1. Консультативний контакт.
2. Особливості встановлення консультативного контакту.
3. Терапевтичний клімат. Фізичні компоненти терапевтичного клімату.
4. Позиція і дистанція в ході консультування.
5. Емоційні компоненти терапевтичного клімату.
6. Навики підтримки психологічного контакту.
7. Параметри бесіди між психологом-консультантом та клієнтом.

Практичні завдання:

1. Складання плану для первинного консультативного засідання.
2. Проведення консультаційного акту згідно плану за схемою: консультант – клієнт – спостерігач.
3. Обговорення роботи з позицій клієнта, консультанта, спостерігача в тріаді по закінченні роботи. Виявлення позитивних і негативних моментів роботи. Презентація звітів груп клієнтів, консультантів і спостерігачів для всіх учасників практикуму.

Література:

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування: підручник / Дж.Бюдженталь. – К.: Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
2. Горноста́й П. П. Консультативний практикум / П. П. Горноста́й // *Практ. психологія та соц. робота.* – 2006. – № 7. – С. 10–20.
3. Горноста́й П. П. Консультативний практикум / П. П. Горноста́й // *Практ. психологія та соц. робота.* – 2006. – № 7. – С. 10–20.
4. Горноста́й П.П. Проблемний аналіз у консультуванні. *Практична психологія: теорія, методи, технології: Матеріали наук. семінару/ П.П. Горноста́й.* – К.: Ніка Центр, 1997– С. 72–78.
5. Осадько Л. Психологічні технології консультативної допомоги особистості / Л. Осадько // *Психолог.* – 2003. – Груд. (№ 46).
6. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція. – Навч. посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 544с.

Додаток 2

**Методичні вказівки до самостійних робіт з дисципліни
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»**

Основними завданнями самостійної роботи слухачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань дисципліни.

Самостійна робота для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми
1	Поняття діалогу як методологічної підстави психологічної практики
2	Перспективні цілі і завдання: адаптації, розвитку особи і становлення життєвого путі особистості
3	Проведення полустандартизованої бесіди і звіт по результатам проведення бесіди
4	Терапевтичний потенціал клієнта
5	Проблема введення обмежень часу, відповідальності, проявів агресії, прихильності для клієнта
6	Чинники, що впливають на вибір професії консультанта
7	Професійна етика
8	Деякі спеціальні проблеми психологічного консультування
9	Особливості консультування: дітей і підлітків
10	Психоаналітичний напрям консультування
11	Гуманістичний і поведінковий напрями консультування
12	Традиції і перспективи у психологічному консультуванні

Самостійна робота для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми
1	Об'єднання позицій психолога-практика та психолога-дослідника у психотехнічній парадигмі психології
2	Поняття діалогу як методологічної підстави психологічної практики
3	Сутність і специфіка консультативної роботи психолога
4	Консультування в соціо-культурному контексті психологічної допомоги
5	Перспективні цілі і завдання: адаптації, розвитку особи і становлення життєвого путі особистості
6	Уявлення про людину в різних терапевтичних підходах.
7	Етапи терапевтичного процесу по К.Роджерсу. Терапевтичний потенціал клієнта
8	Проведення полустандартизованої бесіди і звіт по результатам проведення бесіди
9	Бесіда як основний метод роботи консультанта.
10	Процедури, техніка і методи роботи.
11	Проблема введення обмежень часу, відповідальності, проявів агресії, прихильності для клієнта
12	Типові помилки консультанта
13	Чинники, що впливають на вибір професії консультанта

14	Професійна етика
15	Особливості консультування: групового і сімейного
16	Деякі спеціальні проблеми психологічного консультування
17	Особливості консультування: дітей і підлітків
18	Карта психотерапевтичного світу
19	Психоаналітичний напрям консультування
20	Гуманістичний і поведінковий напрями консультування
21	Традиції і перспективи у психологічному консультуванні

Теми рефератів

1. Психологічне консультування: історичні віхи становлення.
2. Гуманістична психологія в теорії і практиці консультативної роботи.
3. Поведінкова модель психоконсультування.
4. Екзистенціально-гуманістичні підходи в психоконсультуванні.
5. Особливості когнітивного психоконсультування.
6. Особистісні характеристики ефективного консультанта.
7. Процес підготовки і становлення психоконсультанта.
8. Використання гештальт-підходу в психоконсультуванні.
9. Використання арт-підходу в психоконсультаційній роботі.
10. Казкотерапія в психологічному консультуванні.
11. Особливості психологічного консультування в психоаналізі.
12. Психодинамічна модель психоконсультування.
13. Початок, проведення й основа підготовки психолога-консультанта.
14. Питання підвищення професійної кваліфікації психолога-консультанта.
15. Умови результативності психологічного консультування.
16. Загальні і спеціальні вимоги, пропоновані до психологічного консультування (окремих видів) і до психолога-консультанта.
17. Загальні питання організації роботи психологічної консультації.
18. Організація індивідуальної роботи психолога-консультанта.
19. Взаємодія психолога-консультанта з іншими фахівцями-консультантами і допоміжним персоналом консультації.
20. Підготовка до психологічного консультування.
21. Проведення психологічного консультування.
22. Типові технічні помилки, що допускаються в процесі консультування, способи їх усунення.
23. Вимоги, яким повинне відповідати психологічне тестування, застосовуване в психологічному консультуванні.
24. Цілі, задачі і види психологічного консультування.
25. Консультування тривожних клієнтів.
26. Консультування при реакціях страху і фобіях.
27. Консультування агресивних клієнтів.
28. Особливості консультування "невмотивованих" клієнтів.
29. Консультування клієнтів, що пред'являють завищені вимоги.

30. Консультування при переживанні провини.
31. Особливості консультування плачучих клієнтів.
32. Консультування істеричних особистостей.
33. Консультування obsесивних особистостей.
34. Консультування при параноїдальних розладах.
35. Консультування шизоїдних особистостей.
36. Консультування асоціальних особистостей.
37. Консультування при алкоголізмі.
38. Консультування клієнтів із психосоматичними розладами.
39. Консультування клієнтів з депресією і суїцидальними намірами.
40. Консультування при переживанні втрати.
41. Особливості бесіди з умираючою людиною.
42. Консультування при сексуальних проблемах.
43. Психологічне консультування з проблем самотності.
44. Зміст і організація консультування з приводу сімейних проблем.
45. Психологічне консультування жертв інтенсивного маніпулювання психікою.
46. Психологічне консультування родичів і близьких, людей, що потрапили в деструктивний культ.
47. Психологічне консультування жертв інтенсивного маніпулювання психікою.
48. Психологічне консультування в роботі з профілактики відмовлень матерів від немовлят.

Додаток 3

**Методичні вказівки до контрольних робіт з дисципліни
«ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ»**

Методичні вказівки по проведенню контрольної роботи направлені на допомогу студентам в попередній підготовці, організації, проведенні і аналізі теоретичного і практичного завдання.

Теоретична частина контрольної роботи:

Теми контрольної роботи

1. Об'єднання позицій психолога-практика та психолога-дослідника у психотехничній парадигмі психології.
2. Поняття діалогу як методологічної підстави психологічної практики.
3. Сутність і специфіка консультативної роботи психолога.
4. Консультування в соціокультурному контексті психологічної допомоги
5. Перспективні цілі і завдання: адаптації, розвитку особи і становлення життєвого путі особистості.
6. Уявлення про людину в різних терапевтичних підходах.
7. Етапи терапевтичного процесу по К.Роджерсу. Терапевтичний потенціал клієнта.
8. Проведення полустандартизованої бесіди і звіт по результатам проведення бесіди.
9. Бесіда як основний метод роботи консультанта.
10. Процедури, техніка і методи роботи.
11. Проблема введення обмежень часу, відповідальності, проявів агресії, прихильності для клієнта.
12. Типові помилки консультанта.
13. Чинники, що впливають на вибір професії консультанта.
14. Професійна етика.
15. Особливості консультування: групового і сімейного.
16. Деякі спеціальні проблеми психологічного консультування.
17. Особливості консультування: дітей і підлітків.
18. Карта психотерапевтичного світу.
19. Психоаналітичний напрям консультування.
20. Гуманістичний і поведінковий напрями консультування.
21. Традиції і перспективи у психологічному консультуванні

Практична частина контрольної роботи

Практичні завдання роботи:

1. Вступ до контакту: організація простору бесіди, встановлення стосунків довіри, відвертість консультанта.
2. Підтримка контакту вербальними і невербальними засобами; виділення прямого і прихованого повідомлення.
3. Ведення розпиту співбесідника: навички отримання інформації з мовних і немовних текстів, використання техніки відкритих і закритих питань, уникнення типових помилок інтерв'юєра.
4. Відрізок вміння дотримуватися власних цілей в ході бесіди: постановка цілей бесіди, складання попереднього плану, прийоми утримання логіки бесіди.
5. Відрізок навичку рефлексії в ході спостереження за бесідою, в ході ведення бесіди і на етапі її аналізу.
6. Складання письмового звіту за результатами проведення бесіди.

Самооцінка потрібна для того, щоб студенти розвивали навички рефлексії і критичного мислення в стосунки власних професійних навичок, а також для запобігання формалізації і уніфікації виконання контрольної роботи.

Самооцінка студентом виконаної контрольної роботи виконується за наступними показниками:

- Що Ви робили, щоб вступити в контакт із співбесідником? Як організували простір бесіди? Що робили для встановлення стосунків довіри? Як демонстрували власну відвертість у діалозі?

- Що ви робили, щоб підтримати контакт в ході бесіди? Які вербальні і невербальні засоби використовували? Коли виділяли пряме і приховане повідомлення?

- Що ви робили, щоб розпитати співбесідника? Які прийоми і техніки використовували? Які помилки зробили під час розпиту?

- Що Ви робили, щоб утримувати цілеспрямованість бесіди? Які прийоми використовували?

- У чому було реалізовано спостереження рефлексії за співбесідником і веденням бесіди? Чи зуміли Ви провести розгорнутий і повний аналіз проведеної бесіди?

Контрольна робота виконується державною (українською) або угорською мовами.

Обсяг контрольної роботи не повинен перевищувати 15 сторінок комп'ютерного тексту.

Контрольна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, тобто навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але не пізніше як за 30 днів до початку сесії для студентів заочної форми навчання, передбаченої навчальним планом.

Розгорнутість і якість проведеного самооцінювання відзначаються викладачем і входять в загальну оцінку, що отримує студент за контрольну роботу. Крім цього оцінується об'єм протоколу (не менше 5 сторінок); дотримання інструкції проведення методики (наприклад, стосовно порядку пред'явлення та обговорення шкал); повнота проведення бесіди (наявність усіх необхідних питань); повнота та глибина аналізу проведеної бесіди. Також на оцінку впливає своєчасне виконання роботи.